

Talousarvion 2024 ja taloussuunnitelman 2024-2026 laadintaohjeet/taloussuunnitelmakehys

Kunnanhallitus 28.08.2023 § 175

Hallintosäännön 60 §:n mukaan kunnanhallitus hyväksyy talousarviokehityksen ja talousarvion laadintaohjeet. Toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa.

Vuonna 2022 kunnan tilinpäätös oli noin 0,3 miljoonaa euroa ylijäämäinen ja vuoden 2023 ensimmäisen osavuositiedon mukaisten talousarviomuutosten jälkeen kunnan tilikauden arvioidaan olevan 0,3 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Kontiolahden suuret rakennusinvestoinnit ovat jatkuneet edelleen vuonna 2023. Lehmon yhtenäiskoulun rakennusprojekti valmistuu vuodenvaihteessa 2023–2024. Mittavien investointien seurauksena kunnan lainakanta tulee olemaan ennätyskallista suurina tulevien vuosien aikana. Tämän lisäksi investointeihin kohdistuvat poistot ja velanhoitokustannukset näyttelevät suurta roolia tulevina vuosina vaikuttaen käyttötalouden suunnitteluun. Vuoden 2024 aikana on tärkeää vakauttaa investointitaso kestäväksi pohjalle siten, että kunnan lainakanta, korkokulut ja vuotuiset poistot saadaan kääntymään laskuun tulevien vuosien aikana.

Sote-uudistuksen myötä Siun soten palvelut siirtyivät uusien hyvinvointialueiden hallinnoitavaksi, joka tarkoitti sotekustannusten poistumista kuntataloudesta, mutta tarkoitti samalla verotulojen ja valtionosuuksien vähenemistä samassa suhteessa. Sote-uudistuksen vaikutukset verotuloihin eivät näy vielä täysimääräisesti vuonna 2023, koska kunnille on kertynyt korkeamman veroprosentin sekä jako-osuuden mukaan verotuloja aiemmilta verovuosilta. Tämän seurauksena verotulokertymä alenee huomattavasti vuonna 2024 vuoden 2023 verotuloihin verrattuna.

Sote-uudistuksesta johtuen vuoden 2023 kunnallisveroprosentti oli lukittu, eikä kunnallisveroprosentista tehty erillistä päätöstä. Vuoden 2023 kunnallisveroprosentti on 7,86 %. Vuoden 2024 kunnallisveroprosentista tulee päätää 17. marraskuuta mennessä. Kunnallisveroprosentista päätetään prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella.

Valtiovarainministeriön on julkaissut ennakkollisia valtionosuuslaskelmia, joissa on huomioitu lopulliset kunnille kohdistuneet sotekustannukset. Ennakkolaskelmien mukaan Kontiolahden kunnan valtionosuudet tulevat pienenevän olennaisesti vuoden 2023 tasosta. Valtiovarainministeriö on luvannut julkaista seuraavat ennakkolliset valtionosuuslaskemat elokuun lopussa. Näissä laskelmissa huomioidaan kuntien lopulliset tilinpäätöstiedot.

Vuosi 2023 on poikkeuksellisen vahva johtuen soteuudistukseen liittyvistä kertatekijöistä, mutta vuodet 2024 ja 2025 ovat tämän hetken arvion mukaan lähes 4 miljoonaa alijäämäisiä vuositasolla. Sopeuttamis-toimenpiteisiin on ryhdyttävä toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi tulevina vuosina. Toiminnallisten ja rakenteellisten uudistuksien tekeminen tulee ajankohtaiseksi ja uusista menoista lisäävistä toimista tulee pidättäytyä.

Talousarviota valmistellaan kunnissa edelleen muutosten ja epävarmuustekijöiden keskellä, minkä vuoksi tulevat vuodet tulevat olemaan taloussuunnittelun osalta haasteelliset.

Talousarvion laadintaohjeessa on huomioitu kuntastrategian sisällyttäminen taloussuunnitelmaan. Kuntastrategian toteuttamista tukevat toiminnalliset tavoitteet ja mittarit ovat osa taloussuunnitelmaa. Talousarvion toiminnalliset tavoitteet asetetaan kuntastrategian mukaisista näkökulmista

- Kestävä ja terve kuntatalous
- Loistavin asenne – Olemme haluttu työnantaja
- Innostavin kasvun ja oppimisen ympäristö
- Kehittyvien asumisen ja elämisen ympäristö
- Rohkein työnteon ja yrittämisen ympäristö

Kahdelle ensimmäiselle näkökulmalle tulee asettaa 1–2 tavoitetta. Muiden näkökulmien osalta talousalueiden tulee asettaa omaan toimintaan liittyvien näkökulmien osalta 1–3 tavoitetta. Asetettavat tavoitteet kohdistuvat olennaisiin toimintoihin ja ohjaavat kehittämään toimintatapoja ja siten toiminnan tuloksellisuutta. Tavoitteiden tulee olla selkeitä, jotta niitä voidaan mitata mahdollisimman yksiselitteisillä ja konkreettisilla mittareilla sekä menetelmillä.

Liite:

- 1.) Kontiolahden kunnan talousarvion 2024 ja taloussuunnitelman 2024–2026 laadintaohjeet

Lisätietoja: talousjohtaja Minna Kuusela-Hurskainen p. 050 302 8003

Kunnanjohtajan ehdotus:

Kunnanhallitus päättää

- 1.) hyväksyä talousarvion 2024 ja taloussuunnitelman 2024–2026 laadintaohjeet,
- 2.) käsitellä taloussuunnitelmakehyksen kunnanhallituksen kokouksessa 11.9.2023.

Päätös:

Kunnanhallitus päätti

- 1.) hyväksyä talousarvion 2024 ja taloussuunnitelman 2024–2026 laadintaohjeet,
- 2.) käsitellä taloussuunnitelmakehyksen kunnanhallituksen kokouksessa 11.9.2023.

Kunnanhallitus 11.09.2023 § 185

242/02.02.01/2023

Kunnanhallitus antoi talousarvion 2024 ja taloussuunnitelman 2024–2026 laadintaohjeet kokouksessaan 28.8.2023 ja päätti samalla käsitellä taloussuunnitelmakehyksen 11.9. pidettävässä kokouksessa.

Valtuuston hyväksymä talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023–2025 muodostui kokonaisuudessaan alijäämäiseksi. Tämän johdosta heti alkuvuodesta 2023 linjattiin, että vuoden 2023 aikana on alettava sopeuttamaan menorakennetta. Samalla todettiin, että toiminnallisten ja rakenteellisten uudistuksien tekeminen tulee ajankohtaiseksi ja uusista menoja lisäävistä toimista tulee pidättäytyä. Lisäksi investointitaso tulee alentaa kestäväälle tasolle, velkaantumiseen

liittyvien riskien kasvun, korkotason nousun ja korkean investointitason menoja lisäävien vaikutusten rajoittamiseksi.

Tammikuussa 2023 perustettiin talous- ja strategiatyöryhmä ja uusi työryhmä nimettiin elokuussa 2023. Työryhmä on valmistellut tulevien vuosien talouden linjauksia.

Vuoden 2024 taloussuunnitelmakehyksessä, joka on laadittu vuoden 2023 alkuperäisen talousarvion pohjalta on huomioitu pakolliset työ- ja virkaehtosopimusten mukaiset palkankorotukset, viimeisimmät valtionosuus ja verotuloennusteet sekä päivitetty poistolaskenta. Näin lasketun suunnitelmakehyksen mukainen ennuste vuoden 2024 tilikauden alijäämästä on noin neljä miljoonaa euroa. Samojen periaatteiden pohjalta laadittu vuoden 2025 ennuste näyttää myös lähes 4 miljoonan alijäämä. Tässä ennusteessa ei ole huomioitu Te24-uudistusta, joka tulee voimaan vuoden 2025 alusta. Te24-uudistus tulee ennakkolaskelmien mukaan lisäämään kuntien kustannuksia työllisyyden hoidon osalta.

Kontiolahden kunnanvaltuusto hyväksyi kesäkuussa 2023 päivitetyn kuntastrategian, johon nostettiin uutena teemana kestävä ja terve kuntatalous. Strategian mukaisesti kestävä ja terve kuntatalous edellyttää riittävän kumulatiivisen ylijäämän säilyttämistä ja vuosikatteen riittävyyttä poistoihin kuntakonsernin tasolla.

Vuoden 2022 tilinpäätöksessä kunnalla oli kumulatiivista ylijäämää 17,2 miljoonaa euroa. Mikäli kunta ei lähde sopeuttamaan taloutta mahdollisimman pian ja tehokkaasti on kunnan kumulatiivinen ylijäämä syöty muutamien vuosien kuluessa. Kunnan taloudelliseen tilanteen heikkenemiseen on ajauduttu monen eri tekijän yhteisvaikutuksesta. Näitä tekijöitä ovat mm. sote-uudistuksen aiheuttama rahoituspohjan muutos, kunnan mittavat investoinnit pitäen sisällään poistojen ja velkamäärän kasvamisen, voimakas inflaatio ja kuntapuolen palkkaratkaisut.

Korjaavat toimenpiteet kunnan talouden tasapainottamiseksi ovat näin ollen välttämättömiä. Toimintakatetta on pystyttävä pienentämään ja investointitaso tulee alentaa kestävällä tasolle, myös verotulojen tarkastelu on aiheellista. Muutoin on olemassa todellinen riski sille, että kunta voi joutua kuntalain §:n 118 mukaiseen arviointimenettelyyn.

Kunnanhallitus asetti kokouksessaan 28.8.2023 § 176 kunnan ulkoisen toimintakatteen pienentämistavoitteeksi vuoden 2024 talousarvion valmistelulle 1,5 miljoonaa euroa. Tämä tarkoittaa sitä, että ulkoisen toimintakatteen tulee pienentyä eli parantua 1,5 miljoonaa euroa. Talousarvion 2024 pohjana käytetään ennustetta, jossa on mm. otettu huomioon virka- ja työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset verrattuna vuoden 2023 alkuperäiseen talousarvioon, mutta ei muita menolisäyksiä. Vuoden 2023 alkuperäisen talousarvion ulkoiseen toimintakatteeseen verrattuna tämä tarkoittaa -1,4 % nettomenojen pienentämistä eli 606 000 euron sopeutusta.

Tämä edellyttää kaikkien osastojen nettomenojen pienentämistä vuoden 2023 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Nettomenojen pienentäminen voi pitää sisällään tuloja lisääviä toimia tai menoja pienentäviä toimia. Kunnan lakisääteiset palvelut tulee turvata säästötoimista huolimatta.

Talousarviota valmistellaan useiden muutosten ja epävarmuustekijöiden keskellä, minkä vuoksi tulevat vuodet ovat taloussuunnittelun osalta haasteellisia ja tämän hetken arviot pitävät sisällään riskejä. Tästä

syystä toimialoille annettavasta raamista on mahdollista poiketa vain erittäin painavasta syystä. Lisäksi kunnanhallitus on päättänyt tänä vuonna antaa toimitelimiille vain ulkoisen toimintakateraanin.

Toimintakateraanit tuhansia euroina, (ulkoinen):

	TP 2022	TA 2023	TA 2023+ muutos1	RAAMI 2024	Muutos €, vrt. TA 2023	Muutos %, vrt. TA 2023
Kunnanhallitus	-49 721	-6 577	-6 542	-6 494	-83	-1,26 %
Tarkastuslautakunta	-38	-34	-34	-34	0	0,00 %
Sivistyslautakunta	-26 687	-28 478	-28 807	-28 431	-47	-0,17 %
Tekninen lautakunta	-7 267	-8 423	-8 487	-7 947	-476	-5,65 %
Yhteensä	-83 714	-43 511	-43 869	-42 906	-605	-1,39 %

Koko kunnan tasolla toimintakate pienenee 1,4 % vuoden 2023 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

Lisätietoja: talousjohtaja Minna Kuusela-Hurskainen p. 050 302 8003

Kunnanjohtajan ehdotus:

Kunnanhallitus päättää antaa seuraavat ulkoiset toimintakateraanit toimitelimielle:

- Kunnanhallitus -6 494 t€
- Tarkastuslautakunta -34 t€
- Sivistyslautakunta -28 431 t€
- Tekninen lautakunta -7 947 t€

Päätös:

Kunnanhallitus päätti antaa seuraavat ulkoiset toimintakateraanit toimitelimielle:

- Kunnanhallitus -6 494 t€
- Tarkastuslautakunta -34 t€
- Sivistyslautakunta -28 431 t€
- Tekninen lautakunta -7 947 t€